

עין משפט
נר מצוה

קנ א ב מיי פרק כ"א מהלכות שבת הלכה יג טור ש"ע א"ח סומן ס"א סעף יט:
קנא ג מיי פכ"ו מהל' שבת הלכה יד:
קנב ד מיי פכ"ה מהל' שבת הלכה ט:
קנב ה מיי פכ"ו מהל' שבת הלכה יד סמנ לאוין סה טושי"ע א"ח סומן שי סעף ז:
קנר ו מיי פ"ג מהל' שבת הלכה נו סמנ שם טור ש"ע א"ח פ"י נדנ סעף ז:
קנב ז מיי שם הלכה יח טור ש"ע שם סעף ה:

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה כרכי דוויו וכו' הגאונים מלאכי כרכי דוויו. כ"ז ולי נראה דלגיסת כרכי דוויו יומת ממשכב לפירוש מלשון זוג כמו דקא' מאדים כוונ דפ"ס מפנין:

גליון הש"ס

גבי דמעיקרא אובל. ע"י כריש פ"ג מ"ח' דעקאן: שם ותפרי דעיסקא רב אבר ושמואל ג' ב' ה"ררף ויהא' דומרי דעסקא פלוגתא דרי"ש דרי"א דם ליה מוקא' ורי"ש לם לם מוקא': דש"י ד"ה דארינז וכו'. כך סמנתי בתשובה. וכתי דש"י דעיונין דף קג ע"א ד"ה דלנצי: תוב' ד"ה שפן של בדיין. וכן צאתי קנב. לקמן דקב"א ע"ז: שם ד"ה חגי כרכי דוויו ב"ו ב' מוקא' מחמת שיאוב. ע"י מוס' לקמן דקב"א ע"ז ד"ה תלז דבישח:

לעיו רש"י

פוגרא"ח (טורט"י ל'). עוגה שנאפת בגחלים. קורשטין"ן (קורשט"י ד'). קרום (הלחם).

מוסף רש"י

חלות דבש שריסקן. מחמר שמדסקין דבשג זכ מלאיו מןהן השעה ואין דך לסחוטו, הלכך ר' אלעזר ממיר ומכמים אומרינן, גויה מני שאלין מוסקין, דילמא חמסין לכו (קטן קטנא). משלשלין אותן הפסח בתנור. ללחמן, והוא יגלה מעלמו (עובדין קג).

תוס' ישנים

(א) הקשה ה"רמ' מה לך ל'עמיר' צמקא מוקא' מחמת מיאוס יעמיד אותו צמקא' משום סמיכת אלז:

רב נסים גאון

אמר רב נחמן עז לחלבה ורחל לגיזתה. כולה פלוגתא דר' יהודה ור"ש נחבאר פלוגתם במוקצה, ועיקר דבריהם בפרק כירה (דף מו) דתנו רבנן מטלטלין גר חדש בשבת אבל לא יסן דביר' ר' יהודה, ר"ש אומר כל הנרות מטלטלין בשבת חוץ מן הנר הדולק בשבת, ככתה מותר לטלטלה. ובסוף המסכת (דף עו) מחמתכין את הדיליונין לפני הבמה. כו', ואמר פליגי כו' רב אחא ורבנא חד אמר כולה שבת הלכה כר"ש לבר ממוקצה מחמת כו', ובמקומות הרבה מן התלמוד תמצא עיקר פלוגתן לדבריהן אין מוקצה לר"ש אלא גרוגרות וצימוקין. ופרישו טעמא דהא מילתא בגמרא דבני מערבא במסכת יום טוב (פרק חמב"א ה"א) אמר רב שמואל בר סוסרטא מפני שספיריחות בניהם. הך תנן תלמידי מר מציל בחד מאנא ומר מציל בתרי תלתי מאני, קמיפליגי בפלוגתא דר' אבא בר זבדא אמר רב כאן לאותה חצר כאן לחצר אחרת. סליק פירקא קמא מצילין כל מלא ככרות כו', ואמרין אמר רב הונא לא קשיא כאן בבא להציל כאן בבא לקבל ר' אבא בר זבדא אמר רב כאן לאותה חצר כאן לחצר אחרת. סליק פירקא קמא

ימ:

שמן ש"ל בדרין. פ"ה המשמיר"א צוית בית הדז וקשה לר"י דמה לו להזכיר כאן דין מוקא' ועוד דלמה יהיה ‏[[]השמן מוקא' ומירך ר"י דקאי אלעילי[]] דקאמר דאם טען בית הדז מצעוד יוס והשמן זכ והולכת כל השבת רב אסר אותו שמן משום מוקא' דהוי נולד גמור ‏[[]דמחמת קורות והעיגול שעליו לא היה ראוי צין השמשות לאכילה[]] אע"ג דע"מ כן היינו וסמך על זה שחזב כל השבת כיוון דאין משקין צעולם האי סמיכה לאו מירי הוא והוי נולד גמור ולא דמי לקדשה חייתא דשרי אע"ג דצין השמשות לא חזי לאכילה דהתם כיון דהשבר צעולם מהני דע"מ כן מניחה וכן מעיינות הנובעות) כבר הס צעולם ‏[[]וכן נראה קטן שהיה כבר צמעיו מהני בהן סמיכה ולא דמי לזיתים וענבים שריסקן מצעוד יוס וכן השום והזכור שריסקן מצערכי[]] דהתם חוץ מצערכ לאכילה אבל הכא דלא חזו צין השמשות לאכילה והמשקה אינו צעולם הרי נולד גמור ואסור לרב ‏[[]וה"מ צפ"צ לקמן (דף נט).[]] דלמר רב אכל תמרי ושדא קשייתא לחיותא מנאי לאו צפרסייתא ולא קבלה לא צברמייתא וקבלה והשתא היכי המ"ל דהוי פרסייתא והא רב אסר נולד הכא ויש לומר דה"פ מנאי לאו צפרסייתא ולא קבלה משום דלא חשיבא ליה רב נולד כיון דמעיקרא גרעין והשתא גרעין אבל הכא שמן הבלוע בזיתים כל זמן א שלא ילא היו נולד גמור ולא היו משקה:

ושמואל שרי. תימה דבס"פ נוטל (לקמן קמג). אמרי' דשמואל הוה מטלטל גרעיני פרסייתא אגב ריפתא פ"י צשולות כל זרכין שאין נשאר מן האוכל עליהם כלל וכיון דשרי נולד כר"ש בלא ריפתא נמי לישתמי' ומירך ר"ת דשמואל מחמיר על ענמו היה לפי שהיה אדם חשוב וכן מוכח סוגיא התם ‏[[]דלמר דב"י אי לא דאדם חשוב אלא[]] דהיי כרבי דוויו רב אסר. לטלטל משום מוקא' תימה דצ"פ מפנין (לקמן דף קכת). אמרינן דרב צמוקא' לאכילה סבר לה כר' יהודה וצמוקא' שמוקא' האדם מועדמו לעיסקא לאוזר שאין זו מיאוס והא דלמר צפרק צתרא (דף קט): דאף רב ס"ל כר' יהודה"א מדכרכי דוויו דרב אסר מפרש ר"ת דנצילה המתנבלת בשבת מוקא' מחמת איסור הוא דאף כלנצים אינו ראוי מחיים ומוקא' מחמת איסור חמור ממוקא' מחמת מיאוס ‏[[]ד' ודא דלמר צפ"ק דחולין (דף יז):[]] צשמעתא ונסבין צצריא למימר ממתי' ר' יהודה היא אימור דשמעת ליה לרבי יהודה צמוקא' מחמת מיאוס צמוקא' מחמת איסור מי שמעת ליה דיחוי צעלמא הוא ולפי המסקנא דלמר דמוקא' מחמת איסור טפי חמור מדע דהא קאמר התם אימור דשמעת ליה לר' מאיר צמצשל דראוי לכוס שוחט דאינו ראוי לכוס מי שמעת ליה משמע דאית ליה לר' מאיר מוקא' מחמת איסור וצפרק כירה ‏[[]משמע דלית ליה מוקא' מחמת מיאוס גבי מטלטלים גר חדש אבל לא יסן[]] ר' מאיר אומר כל הנרות מטלטלים חוץ מן הנר שהדליקו זו באותו שבת: **וחד מצ"א בארבע וחמש מאני**. פ"י צקוטרס ומקפלן כולן צתוך כלי אחד ונושאן צבת אחת ואין נראה לר"ת דצ"פ כל כתבי (לקמן דף קג). לא פליגי אמוראי בהא דנעיא היא ‏[[]ד' ופשיט דכנא להציל דמי ושרי לכ"ע[]] ומפרש ר"ת דחד מציל צחד מנא אפי' מאה סעודות אבל צארבע וחמש מאני כגון להציל ולחזור ולהציל אפי' באותו חצר לא וחד מציל צד' וה' מאני לאותו חצר ‏[[]ובהא פליגי התם רבה צר צבדא ורב הונא: איציעא[]]

דוויו ומפרש ר"ת דכרכי דוויו ‏[[]ה' מוקא' מחמת מיאוס א[]] כגון צגדים ומחלולת שמכסין צס" ‏[[]דגיס ‏[[]ו] ושאר צברים המלכלכין אותם[]] והתם דקאמר רב דצמוקא' לטלטל סבר לה כר"ש צמוקא' שמוקא' האדם מדעתמו לעיסקא לאוזר שאין זו מיאוס והא דלמר צפרק צתרא (דף קט): דאף רב ס"ל כר' יהודה"א מדכרכי דוויו דרב אסר מפרש ר"ת דנצילה המתנבלת בשבת מוקא' מחמת איסור הוא דאף כלנצים אינו ראוי מחיים ומוקא' מחמת איסור חמור ממוקא' מחמת מיאוס ‏[[]ד' ודא דלמר צפ"ק דחולין (דף יז):[]] צשמעתא ונסבין צצריא למימר ממתי' ר' יהודה היא אימור דשמעת ליה לרבי יהודה צמוקא' מחמת מיאוס צמוקא' מחמת איסור מי שמעת ליה דיחוי צעלמא הוא ולפי המסקנא דלמר דמוקא' מחמת איסור טפי חמור מדע דהא קאמר התם אימור דשמעת ליה לר' מאיר צמצשל דראוי לכוס שוחט דאינו ראוי לכוס מי שמעת ליה משמע דאית ליה לר' מאיר מוקא' מחמת איסור וצפרק כירה ‏[[]משמע דלית ליה מוקא' מחמת מיאוס גבי מטלטלים גר חדש אבל לא יסן[]] ר' מאיר אומר כל הנרות מטלטלים חוץ מן הנר שהדליקו זו באותו שבת: **וחד מצ"א בארבע וחמש מאני**. פ"י צקוטרס ומקפלן כולן צתוך כלי אחד ונושאן צבת אחת ואין נראה לר"ת דצ"פ כל כתבי (לקמן דף קג). לא פליגי אמוראי בהא דנעיא היא ‏[[]ד' ופשיט דכנא להציל דמי ושרי לכ"ע[]] ומפרש ר"ת דחד מציל צחד מנא אפי' מאה סעודות אבל צארבע וחמש מאני כגון להציל ולחזור ולהציל אפי' באותו חצר לא וחד מציל צד' וה' מאני לאותו חצר ‏[[]ובהא פליגי התם רבה צר צבדא ורב הונא: איציעא[]]

יציאות השבת פרק ראשון שבת

לא יגמור. אסור להניחם מצעוד יוס תחת כווצן כדי לגמור משתמשך: **ור' אלעזר אומר**. הוא ר' אלעזר צן פדת דהוא אמורא: **ר' אלעזר היא**. הוא ר' אלעזר צן שמוע סתם ר' אלעזר של משנה וצרייתא: **חלום דנש**. שהכורת רודה ועשוין כמין חלות של שעה והדבש צמוכן: **שריסקן**. כיתמן: **אסורין**. לאותו שבת צאכילה: **דנש** לאחר שזצ מן החלות נמי אכולא הוא הלכך ליכא למיגזר ציה שמא יסחוט משתמשך דלא שייכא ציה סמיטה: **הנא**. וזתים וענבים דמתני' דמעיקרא אכולא והשתא משקה איכא למיגזר שמא יסחוט משתמשך דהא ודאי סמיטה היא: **ור' יוסי צר' חנינא**. הך צרייתא דקמני דפליגי ר' אלעזר אף צזיתים ובענבים לא הוה שמיע ליה ומההיא דחלות דנש שהיא משנה צפרק חצית שנשצרה לא היו מנאי דלמויה למתני' משום פירכא דלעיל: **צמחוסרין דיכה כ"ע** לא פליגי. דאסירי דטעינתן היא גומרת ונמנא הכל עשוי צצשת: **שחיקא**. יומתר מדינה לשון או דכוט

דמכוכה (צמדנר יא). ורצומי גורסין כי פליגי צמחוסרין סמיטה שנידוכו יפה ואין טעינתן גומרת אלא סמיטה. ולמאן דגרסי שחיקא טעינתן שוחקמן והני דמתני' מחוסרין דיכה הן וטעינתן היא דיכתן היא שוחקמן היא סוחקטן ובהא ר' ישמעאל מורה דאסור: **שמן על בדיין**. אידי דאיירי צצית הדז נקט ליה שמן המשמיר צויות הדז תחת הטעינה והוא ניתן לצדדין וכן מחלולת של צדדין צמססין צהן אה הזיתים: **רב אסר**. לטלטולי משום מוקא' דרב סבר כר' יהודה צמוקא' ושמואל סבר כר"ש דלית ליה מוקא' והכי אמרינן צמי שהשקי ‏[[]ט' כרכי דוויו[]]. זוג של מחלולת שמססים צהן אה פרגמטיא של ספינה חווי לשון זוג לפי שהן שמים ועשויות כאלה. וצתשצות הגאונים מנאלי כרכי דוויו ‏[[]א' ומפרש שהוא לשון ספינה צלשון ארמי: עז[]]. העומדת לחלצה: **וכן רחל**. העומדת לגימטה: **וסורא דרידיא**. העומד לחישה: **וסמרי דעיסקא**. העומדין להוליכן לסחורה למקום אחר: **פלוגתא דר' יהודה יו'**. דלר' יהודה דאית ליה מוקא' צפרק אחרון (דף קט): אסור לשוחטין ציוס טוב אלא אס כן הומינן מצעוד יוס ולר' שמעון שרו: **חרפא**. שם מקום: **דארגיז**. אדם אחד היה אלמושי צצנה לאותה העיר ורב המנונא דר צה ועדיין מערת קצורתו קיימת שם ‏[[]ס' כך מנאלי צתשוצה: והא כר' שמעון סצירא לן[]]. השתא דלקמן ‏[[]ט' ואמאי צתמיה: חד מציל אכולין ומשקין מפני הדליקה הרצה לחצר המערצת: צחד מנא[]] דרתנן ‏[[]ט' מצילין סל מלא ככרות ואע"ג שיש צו מאה סעודות: וחד מציל צארבע וחמש מאני[]]. אלא שמקפלן כולן לתוך כלי גדול ונושאן צפעס אחת: **וקא מפלגי נו'**. צפרק כל כתבי הקדש ‏[[]ט': בורנאי' חררה[]]. עוגת רצפים (מלכים א יט) פוגאר"ה צלע"ז: **יקרמו**. כמו קרום קרושטיין צלע"ז: **הסחפון**. מפרש צגמרא: **משלשלין אה הפסח נו'**. והוא נאלה והולך משתמשך. ואע"ג דצעלמא אין צולינ דלאמרן הכא שרי דבני חבורה זריזין הן ומדכרי אהדדי ולא אמו לחתויי צגחלים: **ומאחיזין אס האור**. מעט מעט צעלים של מדורות צית המוקד שהיתה בעורה והיא מצעצרת והולכת משתמשך ולא חיישינן שמא יהו כהנים צריכין להצעייה משתמשך דמפרש צגמרא: **ציוס המוקד**. לשכה גדולה היא שהכהנים משתממין שם צמדורות אש הנסקת תמיד מפני שההלכין יחפים על רצפת שיש צעורה דלאמר ‏[[]ר' צזחמים (פ"צ דף כד).[]] **הואיל ורצפה מקודשת דכתיצ' ציוס** הוא קדש המלך [את] מוך החצר וכלי שרת מקודשין דכתיצ' ‏[[]וימשחו ויקדש אותם מה כלי שרת לא יאה דצר חוץ[]] צינו לצין הרצפה: צינו לצין כלי שרת אף רצפה לא יאה דצר חוץ צינו לצין הרצפה: וצצנצולין

אמר ר' יהודה דר' יהודה בר' חנינא כן פדת אוקמה לר' אלעזר בר' שמעון. חלות שריסקן. פירשנוהו כי חבית ששברה כי שם מקומה. אסור באכילה (וכד שבת). ומחצלות המוקצות למלאכת בית הבד אסור לישע עליהן כרב. פי כרכי דוויו, מחצלות סדורות שתיים שתיים וגזות וגזות, והן עשויות לסחורה להשתלח בספינות. אסור להחזירן בשבת ולישב עליהן. אמר רב נחמן עז לחלבה ורחל לגיזתה ותרגולת לביצתה ותורי דרידיא ותמרי לעיסקא, פלוגתא דר' יהודה ור' שמעון. פי' כל אלו שחעמידו לדברים הללו ולא העמידו לאכילה עשוי אפ ביקש לזכך מן ההמרים הללו בשבת, או חזו ותחלל ויצואו בהן לשוחטין ביו"ט מותר, וקייילי הלכה כר"ש דלית ליה מוקצה אלא גרוגרות וצימוקים בלבד. הנוו תרי תלמידי חד מציל סל מלא ככרות אפילו באותה חצר בחד מנא כרב הונא. וחד מציל ב"י ה' מאני כר' אבא בר זבדא. ותלווקת רבי אבא בר זבדא ורב הונא צפי' כל כתבי הקדש, צצילתי בשור וביצה,

מסורת הש"ס

(א) לקמן קמג. (ב) שם סקמה. (ג) לקמן סא. עירובין יט: פסחים קא: גיטין מז. ערכין ל. (ד) לקמן קט: (ה) ס"א למימר, (ו) לקמן קג, (ז) לעיל יח:, (ח) ס"א שיתבשל, (ט) לקמן לו: (י) ופי' מוס' מנחות שח: ד"ה פורסה, (יא) עירובין קג, (יב) נמנוס יב"ע שחקין, (יג) לקמן קט י:, (יד) דף צה, (טו) ונקמן קג, (טז) מלכים א ט, (יז) ויקרא ט, (יח) צ"ל וגראה לר"י ויהי צתוס' שטים, (יט) ונקמן קכא:, (כ) ד' נדצ"ל מצעי". בש"ש, (כא) שאל ילא לא היו משקה לזה היו טולד גמור כ"ל. וצ"ה צתוס' שטים, (כב) קמבצ: (כג) דף קמז.

מוסף תוספות

א. בחול. רש"י א. אורח. מוס' הלכה"ט. דאריירי בטענת עיגול בית הבד. מוס' הלכ"ט. ד. רכין. מוס' הלכ"ט. ה. ור' ישמעאל דשרי היינו משום דלית ליה מוקצה וגולה, אי"צ דהתם לא היתה קורה עליהם והיה יכול ליטלו בין השמשות, אבל הכא דאיכא קורה עליהם ולא היה יכול ליטלו משם בבין השמשות אסור מה שצ"ב. מוס' הלכ"ט. ו. אהוי כו'. רש"י א. א. אלאמא בגולד כר' יהודה סצירא ליה. רש"י א. א. כפה אסיפי למה לי. רש"י א. א. פרקמטיא של. מוס' הלכ"ט. ט. מלוחים. מוס' הלכ"ט. י. ריחון רע ונבאסין. פי' ריחון להלן קת. יא. גבי בהמה שמתה. רש"י. יב. ולהכי דיוק שפיר דרב סבר לה כר' יהודה מזה דכרכי בודין רש"י א. א. [ותתם] פריס סצילוח וקפל והניח וקפל והניח והוציא בבת אחת כבא להציל יד או כבא לקפל דמי. רש"י א. א. בזה אחר זה, אבל בחצר אחרת לא. מוס' הלכ"ט להלן קכ.

רבינו הגנאל

אוקמה רבי יוסי בר' חנינא פדת אוקמה לר' אלעזר בר' שמעון. חלות שריסקן. פירשנוהו כי חבית ששברה כי שם מקומה. אסור באכילה (וכד שבת). ומחצלות המוקצות למלאכת בית הבד אסור לישע עליהן כרב. פי כרכי דוויו, מחצלות סדורות שתיים שתיים וגזות וגזות, והן עשויות לסחורה להשתלח בספינות. אסור להחזירן בשבת ולישב עליהן. אמר רב נחמן עז לחלבה ורחל לגיזתה ותרגולת לביצתה ותורי דרידיא ותמרי לעיסקא, פלוגתא דר' יהודה ור' שמעון. פי' כל אלו שחעמידו לדברים הללו ולא העמידו לאכילה עשוי אפ ביקש לזכך מן ההמרים הללו בשבת, או חזו ותחלל ויצואו בהן לשוחטין ביו"ט מותר, וקייילי הלכה כר"ש דלית ליה מוקצה אלא גרוגרות וצימוקים בלבד. הנוו תרי תלמידי חד מציל סל מלא ככרות אפילו באותה חצר בחד מנא כרב הונא. וחד מציל ב"י ה' מאני כר' אבא בר זבדא. ותלווקת רבי אבא בר זבדא ורב הונא צפי' כל כתבי הקדש, צצילתי בשור וביצה,